O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2026, [14]
ISSN 2181-7324(Print)

IJTIMOIY FANLAR
http://journals.nuu.uz
ISSN 3093-8996(Onlayn)

UDK: 114:104.001.4(17-09)

Shahnoza BOYBEKOVA,
Katta o‘qituvchi, PhD, Qarshi davlat universiteti, Qarshi, O‘zbekiston
E-mail: boybekovashahnoza86@gmail.com, https://orcid.org/0009-0000-5943-7985

Xalqaro innovatsion universiteti dotsenti N.Urakova taqrizi asosida

IJTIMOIY QADRIYATLARNING IJTIMOIY-FALSAFIY MOHIYATI VA ZAMONAVIY JAMIYATDAGI TRANSFORMATSIYASI

Annotatsiya

Mazkur maqolada ijtimoiy qadriyatlarning ijtimoiy-falsafiy mohiyati, shakllanish mexanizmlari, jamiyat hayotidagi funksional ahamiyati hamda zamonaviy ijtimoiy transformatsiyalar sharoitida o‘zgarish xususiyatlari tahlil qilinadi. Ijtimoiy qadriyatlar shaxsning individual qarashlari doirasidagi hodisa bo‘lib qolmasdan, jamiyatning ma’naviy-me’yoriy tizimini shakllantiruvchi, ijtimoiy munosabatlarni tartibga soluvchi va kollektiv identifikatsiyani ta’minlovchi omil sifatida talqin etiladi.

Kalit so‘zlar: Ijtimoiy qadriyat, ijtimoiy falsafa, qadriyatlar tizimi, ijtimoiy me’yor, ijtimoiy ong, ma’naviyat, madaniyat, ijtimoiy integratsiya, identifikatsiya, globallashuv, transformatsiya, bag‘rikenglik.

THE SOCIO-PHILOSOPHICAL ESSENCE OF SOCIAL VALUES AND THEIR TRANSFORMATION IN MODERN SOCIETY

Annotation

This article analyzes the socio-philosophical essence of social values, the mechanisms of their formation, their functional significance in social life, and the characteristics of their transformation under contemporary social changes. Social values are interpreted not merely as phenomena within the framework of an individual’s personal views, but as factors that shape the spiritual and normative system of society, regulate social relations, and ensure collective identification. The study examines the philosophical and sociological meanings of the concept of values, the relationship between values, norms, and social institutions, as well as the dialectical interrelationship between traditional and modern values.

Key words: Social values, social philosophy, value system, social norms, social consciousness, spirituality, culture, social integration, identification, globalization, transformation, tolerance.

СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКАЯ СУЩНОСТЬ СОЦИАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ И ИХ ТРАНСФОРМАЦИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Аннотация

В статье анализируются социально-философская сущность социальных ценностей, механизмы их формирования, функциональное значение в жизни общества, а также особенности их изменения в условиях современных социальных трансформаций. Социальные ценности рассматриваются не только как явление, существующее в рамках индивидуальных представлений личности, но и как фактор, формирующий духовно-нормативную систему общества, регулирующий социальные отношения и обеспечивающий коллективную идентификацию.

Ключевые слова: Социальные ценности, социальная философия, система ценностей, социальные нормы, общественное сознание, духовность, культура, социальная интеграция, идентификация, глобализация, трансформация, толерантность.

Kirish. Jamiyat taraqqiyoti faqat iqtisodiy, siyosiy yoki texnologik jarayonlar bilan belgilanmaydi. Uning barqarorligi, ichki yaxlitligi va tarixiy davomiyligini ta’minlovchi muhim omillardan biri jamiyat a’zolari tomonidan e’tirof etiladigan qadriyatlar tizimidir. Qadriyatlar inson va jamiyat o‘rtasidagi munosabatlarni mazmunan belgilab, ijtimoiy xulq-atvorning ma’naviy va meyoriy asoslarini shakllantiradi. Shu ma’noda ijtimoiy qadriyatlarni o‘rganish ijtimoiy falsafaning muhim tadqiqot yo‘nalishlaridan biridir. Qadriyat tushunchasi falsafa, sotsiologiya, psixologiya, antropologiya, siyosatshunoslik va madaniyatshunoslik kabi fanlarda turli metodologik yondashuvlar asosida talqin qilinadi. Falsafiy nuqtayi nazardan qadriyat insonning voqelikni baholashi, ma’no berishi va muayyan hodisalarni “muhim”, “ma’qul”, “ezgu” yoki “zarur” deb e’tirof etishi bilan bog‘liq. Ijtimoiy-falsafiy yondashuv esa qadriyatni individual ong doirasidan chiqarib, uni jamiyatning tarixiy tajribasi, ijtimoiy munosabatlari va madaniy tizimi bilan bog‘liq holda o‘rganadi.

Ijtimoiy qadriyatlarning o‘ziga xos jihati shundaki, ular muayyan jamiyat a’zolari uchun umumiy ahamiyatga ega bo‘lgan ideal, prinsip va ma’naviy mezonlarni ifodalaydi. Adolat, erkinlik, tenglik, inson qadr-qimmati, oila, mehnat, hamjihatlik, vatanparvarlik, tinchlik, o‘zaro hurmat va bag‘rikenglik kabi qadriyatlar ijtimoiy munosabatlarning mazmunini belgilashda muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, qadriyatlar tarixiy va madaniy jihatdan o‘zgaruvchan bo‘lib, turli jamiyatlarda ularning mazmuni, ierarxiyasi va amaliy namoyon bo‘lish shakllari farqlanishi mumkin[1;189]. Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy qadriyatlar masalasi yanada dolzarb tus olmoqda. Globallashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, migratsiya, urbanizatsiya va madaniyatlararo aloqalarning kengayishi natijasida turli qadriyatlar tizimi o‘zaro aloqaga kirishmoqda. Natijada bir tomondan yangi ijtimoiy imkoniyatlar paydo bo‘lsa, ikkinchi tomondan avlodlar, guruhlar va madaniy muhitlar o‘rtasida qadriyatlar tafovuti yuzaga kelishi mumkin.

Mazkur tadqiqotning maqsadi ijtimoiy qadriyatlarning ijtimoiy-falsafiy mohiyatini ochib berish, ularning jamiyatning ma’naviy-meyoriy tizimidagi o‘rnini aniqlash hamda

zamonaviy transformatsiyalar sharoitida qadriyatlar tizimining o‘zgarish xususiyatlarini tahlil qilishdan iborat.

Metodlologiya. Tadqiqot nazariy-metodologik xarakterga ega bo‘lib, unda ijtimoiy falsafa, sotsiologiya va qadriyatlar nazariyasida shakllangan konseptual yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasining asosini dialektik, tizimli, qiyosiy, tarixiy-mantiqiy va institutsional tahlil usullari tashkil etdi. Dialektik yondashuv orqali ijtimoiy qadriyatlarning barqarorlik va o‘zgaruvchanlik, an’ana va innovatsiya, individual manfaat va ijtimoiy manfaat o‘rtasidagi munosabatlari tahlil qilindi. Tizimli yondashuv qadriyatlarni jamiyatning boshqa tarkibiy elementlari-ijtimoiy meyorlar, institutlar, ijtimoiy ong, madaniyat va ijtimoiy munosabatlar bilan o‘zaro aloqada ko‘rib chiqishga imkon berdi.

Qiyosiy metod yordamida qadriyatlarning universal va madaniy jihatdan o‘ziga xos tomonlari farqlashtirildi. Xususan, Sh. Shvartsning qadriyatlar nazariyasida turli jamiyatlarda kuzatiladigan asosiy qadriyat turlari o‘rtasidagi muvofiqlik va ziddiyatlar tahlil qilingan. Mazkur tadqiqot 44 mamlakatdagi 97 ta tanlanma asosida qadriyatlarning mazmuni va tuzilishida muayyan universallik mavjudligini ko‘rsatgan [2]. Tarixiy-mantiqiy metod qadriyatlarning jamiyat taraqqiyoti jarayonida shakllanishi va qayta talqin qilinishini tushuntirish uchun qo‘llanildi. Shuningdek, institutsional yondashuv orqali oila, ta’lim, davlat, din, ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati institutlarining qadriyatlarni avloddan-avlodga uzatishdagi o‘rni tahlil qilindi.

Tadqiqotning nazariy asosini klassik ijtimoiy-falsafiy va sotsiologik qarashlar, zamonaviy qadriyatlar nazariyalari hamda madaniyatlararo muloqotga oid ilmiy konsepsiyalar tashkil etadi. Zamonaviy tadqiqotlarda qadriyatlar nisbatan barqaror bo‘lsa-da, ularni mutlaq o‘zgarmas hodisa sifatida talqin qilish to‘g‘ri emasligi qayd etiladi. Ayrim tadqiqotlar qadriyatlar turli hayotiy sharoitlar va ijtimoiy tajribalar ta’sirida o‘zgarishi mumkinligini ko‘rsatadi.

Muhokama va natijalar. Qadriyat tushunchasining mohiyatini anglash uchun avvalo uning inson faoliyatidagi baholovchi va yo‘naltiruvchi funksiyasini aniqlash lozim. Inson voqelikni shunchaki idrok etmaydi, balki uni muayyan mezonlar asosida baholaydi. Narsa yoki hodisaning inson va jamiyat uchun qanchalik ahamiyatli ekanligi uning qadriyat sifatidagi maqomini belgilaydi. Ijtimoiy qadriyat esa alohida individning subyektiv xohishidan farqli ravishda, muayyan ijtimoiy guruh yoki jamiyat tomonidan tan olingan ma’no va meyorlar majmuasidir. Bunda qadriyat ijtimoiy tajribaning umumlashtirilgan shakli sifatida namoyon bo‘ladi. Ijtimoiy falsafa nuqtayi nazaridan qadriyatlar jamiyatning o‘zini o‘zi anglash mexanizmlaridan biridir. Jamiyat “nima muhim?”, “qanday yashash kerak?”, “qanday xatti-harakat ma’qul?”, “qanday munosabat adolatli?” kabi savollarga bergan javoblari orqali o‘zining qadriyatlar tizimini shakllantiradi. Shu nuqtayi nazardan ijtimoiy qadriyatlarni uch asosiy jihat orqali tavsiflash mumkin:

Normativlik-qadriyatlar inson xulq-atvoriga ma’lum yo‘nalish beradi.

Ma’nolilik-qadriyatlar ijtimoiy hayotning mazmunini belgilaydi.

Integrativlik-umumiy qadriyatlar jamiyat a’zolarini muayyan ma’naviy birlik atrofida birlashtiradi.

Qadriyatlar bilan ijtimoiy meyorlar o‘rtasida bevosita bog‘liqlik mavjud. Ijtimoiy meyorlar guruh va jamiyatdagi xatti-harakatlarni tartibga soluvchi norasmiy qoidalar sifatida namoyon bo‘ladi. Qadriyat esa ushbu meyorlarning mazmuniy asosini tashkil etadi. Masalan, inson qadr-qimmati qadriyat sifatida e’tirof etilsa, unga hurmat bilan munosabatda bo‘lish tegishli ijtimoiy meyorlar orqali ifodalanadi. Demak, qadriyat-“nima muhim?” degan savolga, meyor esa “qanday harakat qilish kerak?” degan savolga javob beradi. Ushbu ikki hodisaning o‘zaro birligi jamiyatning ma’naviy-meyoriy tizimini vujudga keltiradi.

Tadqiqot natijalari ijtimoiy qadriyatlarning jamiyat hayotida bir nechta o‘zaro bog‘liq funksiyalarni bajarishini ko‘rsatadi.

Birinchidan, qadriyatlar ijtimoiy integratsiya funksiyasini bajaradi. Jamiyatdagi turli guruhlar umumiy qadriyatlarni tan olgan taqdirda, ular o‘rtasida ijtimoiy hamkorlik uchun ma’naviy asos paydo bo‘ladi. Tinchlik, adolat, o‘zaro hurmat va inson qadr-qimmati kabi qadriyatlar ijtimoiy birdamlikning muhim omillaridir.

Ikkinchidan, qadriyatlar regulyativ funksiyaga ega. Inson xulq-atvori faqat huquqiy yoki tashqi nazorat vositalari orqali emas, balki ichki e’tiqod va qadriyatlar orqali ham tartibga solinadi. Shu sababli qadriyatlar ijtimoiy nazoratning ma’naviy mexanizmlaridan biri sifatida namoyon bo‘ladi.

Uchinchidan, qadriyatlar identifikatsion funksiyani bajaradi. Inson o‘zini muayyan oila, jamoa, milliy-madaniy muhit yoki fuqarolik hamjamiyatining bir qismi sifatida anglash jarayonida tegishli qadriyatlarni o‘zlashtiradi. Bu jarayon shaxsning “men kimman?” degan savoliga ijtimoiy javob shakllanishida muhim ahamiyatga ega.

To‘rtinchidan, qadriyatlar motivatsion funksiyaga ega. Sh.Shvarts konsepsiyasida qadriyatlar inson faoliyatini yo‘naltiruvchi keng motivatsion maqsadlar sifatida talqin qilinadi. Mazkur nazariyada o‘zini o‘zi boshqarish, xavfsizlik, an’ana, mehribonlik, universallik, muvaffaqiyat kabi qadriyatlar turli motivatsion maqsadlarni ifodalashi ko‘rsatilgan.

Beshinchidan, qadriyatlar kommunikativ funksiyani bajaradi. Umumiy qadriyatlar insonlar o‘rtasidagi muloqotda umumiy ma’no maydonini shakllantiradi. Turli madaniyatlar o‘rtasidagi muloqotda esa o‘zaro hurmat, empatiya va boshqa nuqtayi nazarlarni tushunishga tayyorlik muhim shart sifatida qaraladi[3].

Ijtimoiy qadriyatlarni faqat bir-birini to‘ldiruvchi hodisalar sifatida tasavvur qilish metodologik jihatdan yetarli emas. Amaliy hayotda turli qadriyatlar o‘rtasida muayyan ziddiyatlar yuzaga kelishi mumkin. Masalan, shaxsiy erkinlik va ijtimoiy tartib, individual manfaat va jamoaviy manfaat, yangilikka ochiqlik va an’analarni saqlash o‘rtasida muayyan taranglik mavjud bo‘lishi mumkin. Shvartsning qadriyatlar nazariyasi ham qadriyatlar o‘rtasidagi muvofiqlik va ziddiyatlarni tizimli ravishda tushuntiradi. Keyingi tadqiqotlarda qadriyatlar tizimining “o‘zgarishga ochiqlik-konservatsiya” hamda “o‘z-o‘zidan yuksalish-o‘zini namoyon etish” kabi yirik o‘lchamlari ajratilgan. Bundan kelib chiqadigan muhim ijtimoiy-falsafiy xulosa shundan iboratki, jamiyatdagi qadriyatlar xilma-xilligini avtomatik ravishda ijtimoiy beqarorlik belgisi sifatida baholash mumkin emas[4]. Muhim masala turli qadriyatlarning mavjudligi emas, balki ular o‘rtasidagi farqlarni qanday ijtimoiy mexanizmlar orqali muvofiqlashtirishdir. Shu sababli zamonaviy jamiyatda dialog qadriyatlar xilma-xilligini boshqarishning muhim mexanizmlaridan biriga aylanadi. UNESCO materiallarida ham madaniyatlararo muloqot turli dunyoqarash va identifikatsiyalar o‘rtasida ishonchni mustahkamlash, kelishmovchiliklarni konstruktiv muhokama qilish va umumiy yechimlarni izlash vositasi sifatida tavsiflanadi.

Ijtimoiy qadriyatlar tarixiy taraqqiyot jarayonida shakllanadi. Shu sababli har bir jamiyatda avlodlar tomonidan shakllantirilgan an’anaviy qadriyatlar mavjud bo‘ladi. Oila, kattalarga hurmat, jamoaviy hamkorlik, mehmondo‘stlik, mehnatsevarlik, o‘zaro yordam va madaniy merosga hurmat kabi qadriyatlar jamiyatning tarixiy xotirasi bilan chambarchas bog‘liq. Biroq an’anaviy qadriyatlarni mutlaq o‘zgarmas hodisa sifatida talqin qilish ijtimoiy taraqqiyotning dinamik tabiatiga mos kelmaydi. Qadriyatlarning shakli va amaliy mazmuni tarixiy sharoitga qarab o‘zgaradi. Masalan, oila qadriyati turli tarixiy davrlarda turlicha ijtimoiy munosabatlar orqali namoyon bo‘lishi mumkin, biroq uning ijtimoiy ahamiyati saqlanib qolishi ehtimoldan xoli emas[5]. Shu ma’noda an’ana va modernizatsiyani bir-biriga mutlaq qarama-qarshi qo‘yish ham to‘g‘ri emas. Ijtimoiy falsafa uchun muhim masala-tarixiy merosning zamonaviy ehtiyojlar bilan qanday uyg‘unlashishini aniqlashdir.

Qadriyatlarning davomiyligi ularning aynan bir xil shaklda saqlanishida emas, balki yangi tarixiy sharoitlarda qayta talqin qilinishida namoyon bo‘ladi. Demak, qadriyatlar tizimining

hayotiyligi uning o‘zgarishlarga moslashish qobiliyati bilan ham belgilanadi. Globallashuv jamiyatlar o‘rtasidagi iqtisodiy, siyosiy, axborot va madaniy aloqalarni sezilarli darajada kuchaytirdi. Natijada ilgari nisbatan yopiq bo‘lgan qadriyatlar tizimlari o‘zaro aloqaga kirishmoqda. Bugungi kunda yosh avlod bir vaqtning o‘zida oila, mahalla, ta’lim muassasasi, milliy madaniyat va global raqamli makon orqali turli qadriyatlar bilan tanishadi. Bu esa ijtimoiylashuv jarayonining murakkablashishiga olib kelmoqda [6].

Raqamli kommunikatsiya makoni qadriyatlarning tarqalish tezligini oshirdi. Inson boshqa jamiyatlarda mavjud bo‘lgan turmush tarzi, meyorlar va dunyoqarashlar bilan qisqa vaqt ichida tanishishi mumkin. Natijada qadriyatlarning lokal va global shakllari o‘rtasida yangi munosabatlar paydo bo‘lmoqda. Bunday sharoitda qadriyatlar transformatsiyasini faqat “eski qadriyatlarning yo‘qolishi” sifatida tushuntirish biryoqlama bo‘ladi. Ilmiy nuqtayi nazardan transformatsiya -mavjud qadriyatlarning mazmuni, ierarxiyasi va amaliy ifodalanish shakllarining o‘zgarish jarayonidir.

Zamonaviy tadqiqotlar qadriyatlar nisbatan barqaror bo‘lishiga qaramay, ular hayot davomida va ijtimoiy sharoitlar ta’sirida ma’lum darajada o‘zgarishi mumkinligini ko‘rsatadi. Shu bois ijtimoiy qadriyatlarni dinamik tizim sifatida o‘rganish metodologik jihatdan asosli hisoblanadi. Jamiyatning barqarorligi faqat siyosiy yoki iqtisodiy mexanizmlarga bog‘liq emas. Uning ma’naviy asoslaridan biri jamiyat a’zolari o‘rtasidagi umumiy qadriyatlar maydonining mavjudligidir. Umumiy qadriyatlar ijtimoiy ishonchni mustahkamlashi, hamkorlik uchun motivatsiya yaratishi va guruhlar o‘rtasidagi munosabatlarni tartibga solishi mumkin[7]. Aksincha, qadriyatlar o‘rtasidagi keskin qarama-qarshiliklar ijtimoiy muloqotning zaiflashishiga olib kelishi ehtimoli mavjud. Biroq ijtimoiy barqarorlikni qadriyatlarning mutlaq bir xilligi bilan tenglashtirish mumkin emas. Zamonaviy pluralistik jamiyatlar turli dunyoqarashlar, madaniy identifikatsiyalar va hayotiy pozitsiyalarning mavjudligi bilan tavsiflanadi. Bunday sharoitda barqarorlikning muhim sharti turli qarashlar o‘rtasida konstruktiv muloqot qilish imkoniyatidir. UNESCOning zamonaviy madaniyatlararo muloqotga oid yondashuvida ham turli identifikatsiyalar, tarixlar, tillar va dunyoqarashlar birgalikda mavjud bo‘lgan jamiyatlarda ishonch va ijtimoiy hamjihatlikni mustahkamlash uchun muloqot institutlarining ahamiyati ta’kidlanadi[8].

Shunday qilib, ijtimoiy qadriyatlarning integrativ salohiyati ularning jamiyatdagi xilma-xillikni inkor etishida emas, balki umumiy ma’naviy mezonlar asosida turli guruhlar o‘rtasidagi hamkorlikni ta’minlashida namoyon bo‘ladi. Olib borilgan nazariy tahlil ijtimoiy qadriyatlarni jamiyatning ma’naviy “o‘zagi” sifatida tavsiflash imkonini beradi. Biroq qadriyatlarning ijtimoiy hayotdagi o‘rnini tushuntirishda ularni faqat ijobiy va o‘zgarmas hodisa sifatida talqin qilish yetarli emas. Birinchidan, qadriyatlar jamiyatning integratsiyasini ta’minlashi bilan birga, ayrim hollarda guruhlar o‘rtasidagi farqlarni kuchaytiruvchi omilga ham aylanishi mumkin. Agar bir guruh o‘z qadriyatlarini mutlaq va yagona meyor sifatida qabul qilsa, boshqa guruhlarning qadriyatlarini inkor etish xavfi paydo bo‘ladi. Shu sababli zamonaviy pluralistik jamiyat uchun qadriyatlarning mavjudligi bilan bir qatorda qadriyatlararo muloqot madaniyati ham muhimdir [9].

Ikkinchidan, ijtimoiy qadriyatlarning samaradorligi ularning faqat deklarativ ravishda e’tirof etilishiga emas, balki ijtimoiy institutlar va kundalik amaliyotda qanday namoyon bo‘lishiga bog‘liq. Masalan, adolat qadriyat sifatida tan olinishi bilan birga, uning amaliy mazmuni ta’lim, mehnat, huquqiy munosabatlar va ijtimoiy xizmatlarda qanday amalga oshirilishi ham muhimdir.

Uchinchidan, qadriyatlar avlodlararo uzviylikni ta’minlovchi vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Biroq avlodlar o‘rtasidagi qadriyatlar tafovutini faqat “katta avlod qadriyatlari” va “yoshlar qadriyatlari” qarama-qarshiligi shaklida ko‘rish ilmiy jihatdan soddalashtirilgan yondashuv bo‘ladi. Qadriyatlar individual hayot tajribasi, ta’lim, kasbiy muhit, axborot makoni va ijtimoiy sharoitlar ta’sirida shakllanadi.

To‘rtinchidan, qadriyatlarning universal va madaniy jihatdan o‘ziga xos tomonlari o‘rtasidagi nisbat masalasi alohida ahamiyatga ega. Shvarts va boshqa tadqiqotchilarning xalqaro ma’lumotlarga asoslangan ishlari ayrim asosiy qadriyat yo‘nalishlarining turli madaniy muhitlarda uchrashini ko‘rsatadi. Bu holat barcha jamiyatlar bir xil qadriyatlar tizimiga ega degan xulosani anglatmaydi. Aksincha, u insoniyat tajribasida ayrim umumiy ehtiyojlar mavjudligi bilan birga, ularning madaniy talqinlari turlicha bo‘lishi mumkinligini ko‘rsatadi.

Beshinchidan, raqamli makon qadriyatlarning shakllanishi va tarqalish mexanizmlarini o‘zgartirmoqda. Ilgari qadriyatlarni uzatishning asosiy institutlari oila, ta’lim, diniy tashkilotlar va mahalliy jamoalar bo‘lgan bo‘lsa, bugungi kunda ijtimoiy media va raqamli kommunikatsiya platformalari ham ijtimoiylashuvning muhim muhitiga aylandi. Shu sababli zamonaviy ijtimoiy falsafa qadriyatlar muammosini raqamli kommunikatsiya va axborot madaniyati bilan bog‘liq holda ham tadqiq etishi zarur.

Umuman olganda, ijtimoiy qadriyatlarni o‘rganish jamiyatning faqat ma’naviy holatini emas, balki uning ijtimoiy munosabatlar tizimi, institutsional tuzilishi va tarixiy taraqqiyot yo‘nalishlarini anglash imkonini beradi.

Xulosa. Qadriyatlar tizimi statik emas, balki dinamik xususiyatga ega ekanligi asoslandi. Globallashuv, raqamlashtirish, urbanizatsiya va madaniyatlararo aloqalarning kuchayishi qadriyatlarning mazmuni va ierarxiyasiga ta’sir ko‘rsatmoqda. Biroq mazkur transformatsiyani mavjud qadriyatlarning oddiy yo‘qolishi sifatida emas, balki ularning yangi ijtimoiy sharoitlarda qayta talqin qilinishi va yangi shakllarda namoyon bo‘lishi sifatida tushunish maqsadga muvofiq. Zamonaviy pluralistik jamiyat sharoitida ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash uchun qadriyatlarning mutlaq bir xilligiga erishish emas, balki turli qadriyatlar o‘rtasidagi konstruktiv muloqotni rivojlantirish muhimdir.

ADABIYOTLAR

1. Erkaev A. Ma’naviyatshunoslik.-Toshkent: Ma’naviyat, 2018.
2. Schwartz S.H. Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values? // Journal of Social Issues.-1994.-Vol. 50, No. 4.-P. 19–45.
3. Nazarov Q. Falsafa asoslari.-Toshkent: O‘zbekiston, 2005.
4. Shermuhamedova N. Falsafa.-Toshkent: Noshir, 2012.
5. Yusupov E. Inson kamolotining ma’naviy asoslari.-Toshkent: Universitet, 1998.
6. Abdullayev M., Abilov U. Ma’naviyat asoslari.-Toshkent: O‘zbekiston, 2000.
7. Otamurodov S. Globallashuv va milliy-ma’naviy xavfsizlik.-Toshkent : O‘zbekiston, 2013.
8. Weber M. The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism.-London : Routledge, 2001.-256 p.
9. Durkheim E. The Division of Labor in Society.-New York : Free Press, 1997.-416 p.
10. Parsons T. The Social System.-London: Routledge & Kegan Paul, 1951.-575 p.